

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НЬОГО ВПЛИВАЮТЬ

Досить актуальним є дослідження трудового потенціалу, оскільки людина виступає найважливішим джерелом, що сприяє розвитку економіки, а саме її освіта, рівень підготовки, знання, навички, майстерність, здібності, мотивованість. На підприємствах персонал відіграє важливу роль, що вимагає сталого розвитку підприємства, створення комфортних умов праці і безпосередньо зміцнення його трудового потенціалу. Від ефективного формування та використання трудового потенціалу залежить не лише економічний розвиток країни, а й рівень життя населення.

Доцільно розглянути погляди вчених на дефініції трудовий потенціал підприємства. Науковці Акулов М.Г. та Драбаніч А.В. під трудовим потенціалом підприємства розуміють сукупні можливості працівників підприємства активно чи пасивно брати участь у виробничому процесі в рамках конкретної організаційної структури виходячи з матеріально-технічних, технологічних та інших параметрів. На думку Білецької К.В. трудовий потенціал підприємства – це гранична величина можливої участі робітників у виробничому процесі з урахуванням психофізіологічних особливостей, рівня професійних знань, трудового досвіду при наявності необхідних організаційно-технічних умов. В свою чергу Дуда С.Т. та Попівняк–Львівська С.В. зазначають, що трудовий потенціал підприємства – це не тільки фактор економічного зростання, головна виробнича сила, але й люди з їх різноманітними здібностями та потребами, задоволення яких є головною метою будь-якої економіки та економічного росту. Автор Навольська Н.В. зазначає, що трудовий потенціал підприємства – це інтегральний показник наявних та потенційних якісних і кількісних характеристик всіх працівників підприємства, що можуть ефективно спрямовуватись на досягнення поставлених цілей підприємства за умов постійного розвитку.

Формування трудового потенціалу підприємства залежить від умов та факторів зовнішнього середовища (кон'юнктура ринку праці, державне регулювання, якість життя людей, освітній рівень населення, культура, інші соціально-економічні умови) та внутрішнього середовища (принципи управління, кадрова політика, виробнича і трудова дисципліна, організаційна культура, система стимулювання працівників, інші).

Ми погоджуємось з твердженням науковця Навольської Н.В., що трудовий потенціал і механізм його формування характеризується кількісними (чисельність працездатного населення, загальний обсяг робочого часу працездатного населення, чисельність безробітних, структура зайнятості, рівень народжуваності) та якісними факторами (психофізіологічна здатність населення, загальноосвітні та професійні рівні населення, моральний та культурний рівень населення, схильність носіїв праці до мобільності, трудова міграція та активність).

Не можливо не погодитись з класифікацією факторів формування трудового потенціалу підприємства наданої науковцями Зборовською О.М., Галан О.С. До факторів, що впливають на формування трудового потенціалу підприємства вони пропонують відносити:

- 1) Науково-технічні чинники (інноваційні підходи до організації виробництва, впровадження прогресивної техніки і технологій, автоматизація виробничих процесів).
- 2) Соціально-економічні (форми і рівень оплати праці, форми організації праці, ступінь соціальної захищеності, якість трудового життя, соціально-психологічний клімат).
- 3) Політико-правові (організаційно-розпорядна документація, посадові інструкції та регламенти).
- 4) Природно-кліматичні (створення сприятливих умов праці з урахуванням кліматичних умов).
- 5) Культурні (розвиток організаційної культури).

До факторів, що впливають на розвиток трудового потенціалу підприємства відносять:

- 1) Професійні фактори (рівень освіти, кваліфікація, знання, вміння, навички).
- 2) Фізіологічні фактори (стан здоров'я, вік, моральні та особисті якості людини).
- 3) Структурно-організаційні фактори (режим праці та відпочинку, стан умов праці, тощо).
- 4) Технічні та технологічні фактори (складність праці, технологічна оснащеність робочого місця).
- 5) Соціально-психологічні фактори (правовий захист, моральний та психологічний клімат у колективі, можливість кар'єрного зростання, матеріальне та моральне стимулювання).

Таким чином, трудовий потенціал підприємства – це безпосередня участь працівників у виробничому та управлінському процесі, з обов'язковим урахуванням здібностей працівників їх психофізіологічних особливостей, професійних знань та наявного трудового досвіду. Формування трудового потенціалу відбувається під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. До факторів та чинників, що впливають на формування та розвиток трудового потенціалу підприємства відносять професійні, фізіологічні, структурно-організаційні, технічні та технологічні, соціально-психологічні фактори та науково-технічні, соціально-економічні, політико-правові, природно-кліматичні, культурні чинники.